

FINANS- och EKONOMIUTSKOTTETS betänkande № 8/1948 med anledning av Ålands landskapsnämnds framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående åtgärder för turismens främjande i landskapet Åland.

Med anledning av förenämnda framställning får utskottet härmed vordsamt framhålla följande:

Utskottet har inbegärt utlåtande av Landstingets kulturutskott, vilket utlåtande här bifogas. Ytterligare har till utskottet ankommit en skrivelse av följande lydelse:

"Ålands landskapsnämnd

kansliet.

Till Ålands landstings finans- och ekonomiutskott.

Mariehamn den 25 februari 1948.

№ 263.

Vid denna dag skedd föredragning har landskapsnämnden beslutat till Finans- och ekonomiutskottet överstyra bilagda till landskapsnämnden av Restaurant Miramar, A.B. Mariehamns societetshus och Mariehamns restaurant A.B. ingivna skrift jämte bilagor, vari förenämnda restaurantrörelser framhålla sin åsikt om den planerade "turistskatten".

På landskapsnämndens vägnar:

Lantråd Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare Ch. Stormbom."

"Till Ålands landskapsnämnd.

Med anledning av Landskapsnämndens framställning till Ålands landsting, innefattande förslag till landskapslag angående åtgärder för turismens främjande i landskapet Åland, få undertecknade restauranginnehavare i Mariehamn härmed vördsammast för bringande till Landstingets kännedom framhålla följande:

Det skulle obetingat ha varit saken till fromma och vunnit vår uppskattning, om Landskapsnämnden vid behandlingen av Ålands Turistförenings och Mariehamns handelskammars gemensamma ansökan skulle hava berett oss möjlighet att framföra våra synpunkter på det väckta förslaget om upptagande av näringskatt av hotell, restauranger och andra förplägningsrörelser i landskapet. Då så emellertid icke blev fallet, hava vi på detta sätt onskat framföra vår åsikt beträffande framställningen ifråga.

Vi kunna utan förhävelse påstå, att förtjänsten av turismens på Åland uppblomstring under 30-talet tillkommer restaurangerna i staden, vilka med tillbudsstående medel gjorde Åland känd som en tu-

ristort. För detta ändamål sparades icke kostnader till reklam. Restaurangerna ordnade med inkvarteringen av turister hos privata personer i staden och på landet samt verkade för turisternas trivsel och nöjen genom att bygga och underhålla plager, anordna utfärder, förse restaurangerna med kostsamma orkestrar m.m. Hela denna rätt omfattande organisationsapparat underhölls således på privat väg med benäget bistånd av Ålands Turistförening, utan att varken landskapet eller staden påbördades några som helst kostnader härför.

Med hänsyn till de erfarenheter, som vunnos under dessa år, faller det oss uppenbart att ett främjande av turismen i landskapet blott kan åstadkommas genom ett intimt och förtroendefullt samarbete mellan turistorganisationerna och restaurantinnehavarna. Ett sådant samarbete forutsätter emellertid en sund ekonomisk grund, där vardera parten har möjlighet att tillvarata sina intressen utan förfång för den andra. Landskapsnämndens förenämnda förslag till uppbärande av näringsskatt, vilken enbart komme att drabba restaurantinnehavarna, kan icke anses vara ägnat att möjliggöra ett sådant friktionsfritt samarbete. Under sådana förhållanden är ändamålet med uppbärande av ifrågavarande näringsskatt, nämligen turismens främjande, dömt att misslyckas.

Kommer lagförslaget nu att godkännas, blir tvivelsutan restauranternas existensmöjligheter så små, att fråga blir om de alls kunna öppenhållas i framtiden. Närslutna utredning för åren 1945, 1946 och 1947 visar nämligen tydligt, att våra rörelisers ekonomiska ställning på grund av de fastställda priserna, den knappa vinstmarginalen och de starkt stegrade omkostnaderna är synnerligen svag. På ett undantag när har restauranterna sålunda under nämnda år gått med märkbara forluster. Skulle till de ökade utgifterna ännu läggas en näringsskatt om 2 %, behöver man icke vara alltför inkommen i affärer för att kunna förstå, att detta bleve anledningen till ett upphörande med verksamheten. Närslutna utdrag ur A.B. Mariehamns Societetshus bokföring för år 1947 utvisar sålunda, att den planerade näringsskatten för enbart denna restaurant skulle uppgå till mk 165.176:- för nämnda år och företagets förlust härigenom stiga till mk 332.000:-.

Vi finna det icke heller välbetänkt att ställa oss i ekonomiskt avseende i en sämre ställning än motsvarande rörelser på fastlandet. Följden av ett påläggande av en näringsskatt måste nämligen bli vad den, att några utgifter för restauranternas underhåll, för reklam,

för gästernas komfort m.m. kan bli tänkbara endast i mycket begränsad utsträckning, ifall ett öppenstående över huvudtaget blir möjligt. Under sådana förhållanden kunna vi knappast stå oss i konkurrensen med andra turistorter i riket eller utomlands. Följden bleve förty att hela den tidigare så livliga resandeströmmen till Åland komme att taga sig andra vägar.

I sin framställning understryker Landskapsnämnden, att ifrågakomna näringsskatt bör uttagas av sådana rörelisers innehavare, vilka främst profitera av turismen. Nämnden glömmer härvid omsorgsfullt ett företag, som i större utsträckning än något annat, drager nytta av en ökad turismen på Åland. Det kan nämligen icke ha varit Nämnden obekant, att A.B. Alkoholilikens härvarande butik med obetydligt ökade omkostnader kunnat inhösta avsevärda inkomster av just turisterna. Det vore därför icke mer än rätt och billigt att detta bolag även skulle bidra till främjandet av turismen i landskapet. Vore det icke skäl att landskapsmyndigheterna genom en framställning till bolagets direktion kunde utverka ett betydande anslag för ändamålet ur de vinstmedel, som årligen utbetalas till kommunerna, men som likväl icke användas för det ändamål vartill de äro avsedda, nämligen nykterhetens befrämjande.

Med hänvisning till det ovan anförda få vi till landskapsmyndigheternas kännedom framföra våra starka betänkligheter beträffande mernämnda lagförslag och emotse vi med tillförsikt att Landstinget vid uppvägandet av fördelarna och nackdelarna av detsamma finna en lämpligare utväg för turismens främjande i landskapet. Under sådana förhållanden kunna även vi i mån av förmåga bidra närtill.

Mariehamn, den 24 februari 1948.

Restaurant Miramar. A.B. Mariehamns Societetshus.

Linda Rotz. Rachel Rasmussen.

Mariehamns Restaurant A.B.

Aino Ovaskainen.

Restaurantrörelser, med hemort i Mariehamns stad."

Till restaurangernas skrivelse var ytterligare fogade ett antal bokslutsutdrag, vilka utskottet dock icke ansåg nödigt bifoga till betänkandet. Här må endast framhållas, att enligt samtliga utdrag så när som på ett restaurangerna gått med förlust samt att enligt A/B Mariehamns Societetshus uträkning en skatt om 2 % på bruttoinkomsterna under maj-september 1947 skulle stiga till 165.176 mark.

Utskottet har tagit framställningen och den förefintliga utred-

ningen under saklig omprövning, och anser, att åtgärder i en eller annan form för turismens främjande borde vidtagas. Man må nysa vilka åsikter som helst om turismens inverkan i moraliskt och kulturellt avseende på Ålands befolkning, så kan man likväl inte bortse från, att i synnerhet de rikssvenska turisterna under åren närmast före kriget "upptäckte" Åland, och så snart förhållandena åter medge det, kommer vi sannolikt att ha dem här i samma utsträckning som tidigare. Då vi inte ha några möjligheter att hindra turismen i nämnvärd grad, såsom en del kanske skulle önska, måste man genom att organisera och kontrollera turismen så mycket som möjligt minska dess skadliga inverkan och i stället utnyttja den till landskapets gagn. Om turismen helt lämnas i händerna på profiterande privatpersoner, kommer den åländska befolkningen i gemen att sakna möjligheter att göra sig hörd.

Under sådana omständigheter anser utskottet det vara klart, att redan förefintliga anslag inte förslås till understödande av verkligt vägande insatser. Fråga blir då, vilken väg ytterligare medel skall kunna anvisas. Utskottet omfattar för sin del icke landskapsnämndens förslag, då enligt detta hela den ekonomiska bordan skulle falla på ett fåtal företag, som likväl under normala förhållanden inhösta endast en bråkdel av de totala inkomsterna av turismen i landskapet. En utvidgning av skattskyldigheten enligt enahanda principer skulle otvivelaktigt stota på stora praktiska svårigheter.

En sådan beskattning åter, som föreslagits av Ålands Turistförening och Marienamns Handelskammare, kan knappast genomföras, på de motiv, som redan av landskapsnämnden anförts. Det är där fråga om en omsättningsskatt, icke en näringsskatt.

Under remissdebatten foreslogs, att skatt skulle uttagas i samband med kommunalskatten. Ett sådant förfarande är emellertid enligt § 21 i självstyrelselagen under nuvarande förhållanden inte möjligt utan skulle förutsätta en ändring av kommunallagarna. Å andra sidan kunde man tänka sig att upptaga landskapsskatt i samband med statens inkomstskatt, såsom i nämnda paragraf stadgas. Detta skulle då i varje fall medföra en mer rättvis fördelning än en näringsskatt.

Utskottet vill emellertid foreslå, att nödigt anslag för ändamålet upptages i landskapets ordinarie budget. I den mån ett sådant anslag inte skulle kompenseras, kvarstår då självbeskattning för

att fylla bristen. I riket torde turistorganisationerna åtnjuta betydliga statsunderstöd, varför här alltså ett liknande förfarande skulle tillämpas.

Någon särskild landskapstjänst anser utskottet icke skäl att inrätta, utan borde dessa medel mot redovisningsskyldighet utanordnas åt registrerad förening, vars syfte är att verka för turismens främjande. Härigenom kunde förening beredas möjlighet att anställa nödiga funktionärer och landskapsnämnden hade dock möjlighet att övervaka verksamheten, genom att föreskriva villkor för anslagets beviljande.

Det är givetvis ett åländskt intresse att bevara verksamheten för turismen i åländska händer. Någon möjlighet att hindra fastländsk inflytande har landskapet likväl icke så länge icke-åländsk person eller sammanslutning kan driva näring på Åland utan landskapsmyndighets tillstånd. Den nu aktuella frågan om Eckerö tullhus användande för turiständamål kan knappast lösas på annat sätt än genom privat initiativ, vilket utskottet emotser.

Ett företag, som otvivelaktigt gör stor vinst på turismen, är O/Y Alkoholilike. Utskottet anser, att det närmast borde tillkomma de organisationer, som komma att ha turismens främjande på Åland om hand, att genom framställning hos nämnda företag försöka utverka, att en del av vinstmedlen skulle ställas till dessa organisationers förfogande för främjande av turismen.

Med stöd av vad sålunda framhållits får utskottet vordsamt föreslå,

att Landstinget måtte uppmana landskapsnämnden att införskaffa utredning om vilka belopp som erfordras för att effektivt främja turismen samt därefter upptaga nödigt anslag i förslaget till inkomst- och utgiftsstat för år 1949.

Marienamn den 26 februari 1948.

På finans- och ekonomiutskottets vägnar:

Paul E. Paulson

Paul E. Paulson.

Rolf Sundman

Rolf Sundman.

varande: ordföranden Paulson, viceordföranden Blomroos, samt ledamöterna Bertell, Albert Jansson och Manselin.

№ 7/1948.

7/1948 med anledning av Ålands landskapsnämnds framställning till Ålands landsting med förslag till byggande av en garagebyggnad i Godby by av Finströms socken.

Med anledning av förenämnda framställning får utskottet fördsamt framhålla följande:

Utskottet anser den föreslagna garagebyggnaden synnerligen behövlig och hoppas att den så snart som möjligt skall komma till stånd. För att motorfordon med fördel skall kunna användas i vintertrafik är ett varmt garage en av de viktigaste förutsättningarna.

Platseringen i Godby anser utskottet välbotänkt såväl på den grund, att Godby ligger mest centralt i vägnätet som på den grund, att där finnes landskapet tillhörig för ändamålet lämpad mark. I t.ex. Gölby hade sådan inte funnits, varför eventuellt ett omständligt expropriationsförfarande hade måst inledas.

För byggandet erforderliga medel borde enligt utskottets mening kunna anvisas i ordinarie väg, då detta garage fyller ett verkligt ordinarie behov, ägnat som det är att skydda och bevara landskapet tillhörig egendom.

Utskottet vill även understöda landskapsnämndens förslag att med statsmakten tillstånd riva telegrafhuset på Prästö för att därifrån få byggnadsmaterial. Avtal bör då träffas, att statsverket helt och hållet överlåter ifrågavarande byggnad till landskapet att användas efter förgottfinnande.

Utskottet har tagit del av de för bygget uppgjorda ritningarna och anser, att en byggnad enligt dessa ritningar borde fylla sitt ändamål.

Med stöd av vad sålunda anförts får utskottet fördsamt föreslå,

att Landstinget måtte bevilja ett ordinarie anslag om 5.200.000,- för byggande av ifrågavarande garage och

att Landstinget måtte uppdraga åt landskapsnämnden att försöka träffa avtal med statsmakten om överlåtelse av Prästö telegrafbyggnad för rivning.

Mariehamn den 24 februari 1948.

På finans- och ekonomiutskottets vägnar:

Paul E. Paulson.

Rolf Sundman.

Närvarande: Ordföranden Paulson, viceordföranden Blomroos och ledamöterna Bertell, Albert Jansson och Manselin.